

O BARWNEJ FOTOGRAFII DIAPOZYTYWOWEJ

Mgr inż. January Roman

Fotografowanie na filmie odwracalnym ma następujące zalety:

1. Jest mniej skomplikowane, ponieważ nie wymaga stosowania filtrów i wykonywania odbitek.
2. Krótszy jest cykl obróbki, a efekt nieporównanie większy w stosunku do wyników uzyskiwanych przy stosowaniu metody negatywo-pozytywowej.
3. Mniejsze koszty.

Największą wadą jest tu stosunkowo trudne powielanie. Odbitki można wykonywać tylko na papierze odwracalnym.

Aby móc samemu wykonać wszystkie konieczne prace, musimy mieć: 1) aparat fotograficzny, 2) światłomierz, 3) film barwny odwracalny, 4) koreks taśmowy, 5) wywoływacz do filmów odwracalnych, 6) termometr fotograficzny.

Aparat — nadaje się każdy.

Wykonywanie zdjęć przy lampie błyskowej nie wymaga dokładnego opisu. Należy jednak pamiętać, że czułość filmu wynosi 16°DIN i operowanie stałą lampą błyskową musi być dokładne.

Wykonywanie zdjęć w plenerze wymaga natomiast spełnienia kilku warunków:

1. Konieczne jest posługiwanie się światłomierzem.

2. Najlepszy efekt w wierności odwzorowania barw uzyskuje się fotografując podczas lekko zachmurzonej pogody.

3. Najbardziej pożądane — boczne oświetlenie.

4. Staramy się fotografować w godzinach południowych.

5. Należy pamiętać, że to, co widzimy w celowniku lub na matówce, wyjdzie na filmie i nie będziemy mieli możliwości wybierania fragmentu klatki, tak jak to robimy pod powiększalnikiem w fotografii negatywowo-pozytywowej.

Światłomierz — jest konieczny, ponieważ czułość filmu jest mała i film jest wrażliwy tak na niedoświetlenie, jak i na prześwietlenie. Jeżeli nie mamy światłomierza, to trzeba naświetlać według instrukcji znajdującej się wewnątrz opakowania filmu.

Oto ważniejsze wskazówki dotyczące naświetlania. W tabelce podana jest przysłona dla czasu naświetlania 1/50.

Tabela 1

W miesiące letnie od godz. 9,00 do 16,00	Słońce	Przy	Przy
		b. lekko zachmurzonym niebie	chmurnej pogodzie
Odkryty krajobraz, plaża	11	8	5,6
Widok z pierwszym planem. Grupa osób na odkrytej przestrzeni	8	5,6	4
Grupa osób w cieniu	5,6	4	2,8

Instrukcja dołączona do filmów podaje jeszcze inne współczynniki, które należy uwzględnić.

Film — cena 48 zł, 36 zdjęć. Przy kupnie trzeba zwracać uwagę na to, aby w lewym górnym rogu był symbol słońca. Film taki nadaje się do fotografowania w słońcu i przy

lampie błyskowej. Musi również być napis „Umkehr“, co oznacza, że film jest odwracalny, pozytywowo. Czułość filmu 16°DIN (32 ASA, 64 GOST).

Wywoływacz — cena 60 zł na 1 litr. Na opakowaniu napis: „Agfacolor — Umkehr-film“. Wewnątrz opakowania jest instrukcja.

Koreks — zaleca się stosowanie koreksu taśmowego ze względu na wygodę nawijania filmu w stanie mokrym.

Termometr — podczas wywoływania filmu należy przez cały czas, posługiwać się termometrem, mierząc temperaturę odczynników przed waniem ich do koreksu.

Oto, jak należy postępować, przygotowując odczynniki i podczas wywoływania.

Przygotowanie odczynników

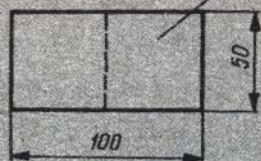
Przygotowujemy około 2 l wody destylowanej lub przegotowanej (b. ważne), której temperatura nie przekracza 25°C. Aby uniknąć pomylki przy rozpuszczaniu odczynników, słoiki numerujemy w tej kolejności, jaką podaje instrukcja. Pierwszy odczynnik (napis na słoiku — der Agfacolor-Erstentwickler) posiada część „1A“ i „1B“, drugi (der Agfacolor-Farbenentwickler) 3 części: „2A1“, „2A2“ i „2B“, trzeci (das Agfacolor-Bleichbad), czwarty (das Agfacolor-Fixierbad) i piąty (das Agfacolor-Stabilisierungsbad) są jednoczęściowe, a więc numerujemy je kolejno 3, 4 i 5. Ponieważ musimy być oszczędni, zawartość każdego ze słoików dzielimy na trzy części, czyli każdy z odczynników rozpuszczamy w 330 cm³ wody (jest to minimalna objętość do wywołania filmu szerokości 35 mm w polskim koreksie taśmowym).

Część „1B“ rozpuszczamy dokładnie w 200 cm³ wody, następnie dosypujemy część „1A“, pamiętając o dokładnym wymieszaniu.

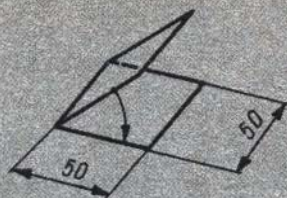
Części „2A1“, „2A2“ i „2B“ rozpuszczamy każdą z osobna w objętości 50 cm³, tak aby nie było wcale kryształków w roztworze. Na-

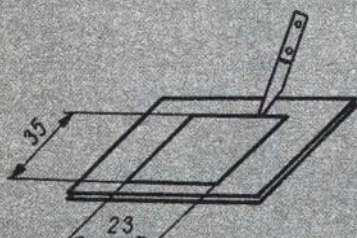
brystal, karton, preszpan

Przycięcie

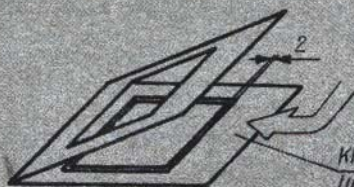
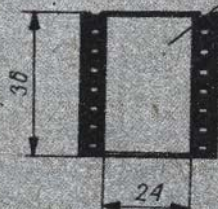

Zatamanie

Wycinanie

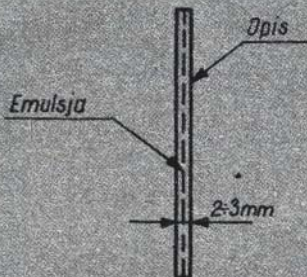
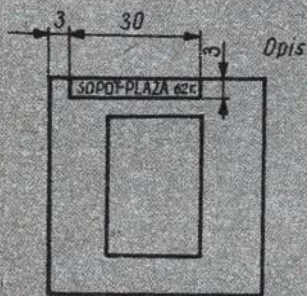
Gotowe zdjęcie

Przycisnąć aż do całkowitego wysuszenia

Klej Crystal-Cement
lub Syndemat

Klejenie

Rys.1

stopniem zlewamy razem część „2A1” i „2A2” i po dobrym wymieszaniu wlewamy do części „2B”.

Części oznaczone 3, 4 i 5 rozpuszczamy w objętościach po 200 cm³ każda. Objętość każdego z odczynników uzupełniamy do 330 cm³.

Zaleca się numerację naczyń, w których rozpuszczane są odczynniki. Rozpuszczone odczynniki stawiamy na 12 godzin w miejscu o temperaturze 15° do 17°C. Potem mogą one już służyć do wywołania dwóch filmów barwnych.

Uwaga! Odczynniki mogą spowodować u ludzi uczulonych podrażnienie skóry. Zaleca się używanie rękawiczek gumowych tak przy przygotowywaniu odczynników, jak i podczas wywoływania filmów. Należy zwrócić szczególną uwagę na odczynnik nr 3, który jest trujący i nie powinien dostać się do krwi (ostrożnie ze skaleczeniami rąk!)

Wywoływanie

Naświetloną błonę wkładamy do koreksu. Stanowisko do wywoływania powinno być zaopatrzone w wodę bieżącą.

Czas trwania każdej operacji w poszczególnych odczynnikach jest podany w tabeli 2.

1 i 2 operacja odbywa się w zamkniętym koreksie, następną ope-

Tabela 2

Kolejność operacji	Nr odczynnika — Operacja	Czas trwania operacji w min.
1	1 Wywoł. czarno-biały	32
2	Plukanie	25
3	Zaświetlanie wtórne	5
4	2 Wywoł. barwny (18°C)	10
5	Plukanie	25
6	3 Odbielacz (trucizna!)	5
7	Plukanie	5
8	4 Utrwalacz	5
9	Plukanie	5
10	5 Ciecz stabilizująca	5
11	Plukanie końcowe	15

racje można wykonywać już w koreksie otwartym.

Aby zapobiec pojawianiu się plam na filmie, należy pokrecać szpulką koreksu. Jest to szczególnie ważne przy operacji 1 i 4. Temperatura odczynników powinna wynosić 18°C, a temperatura wody do plukania 12 do 18°C. Ważne jest ściśle przestrzeganie czasów operacji.

Lampa nitrachot będzie potrzebna do operacji 3 — tj. do wtórnego

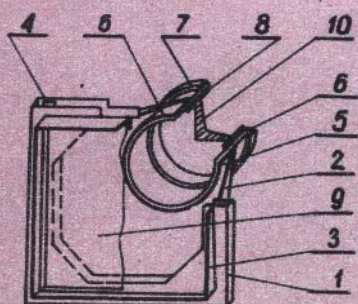
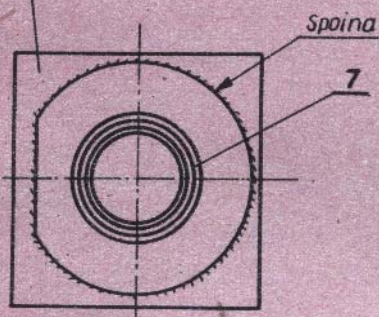
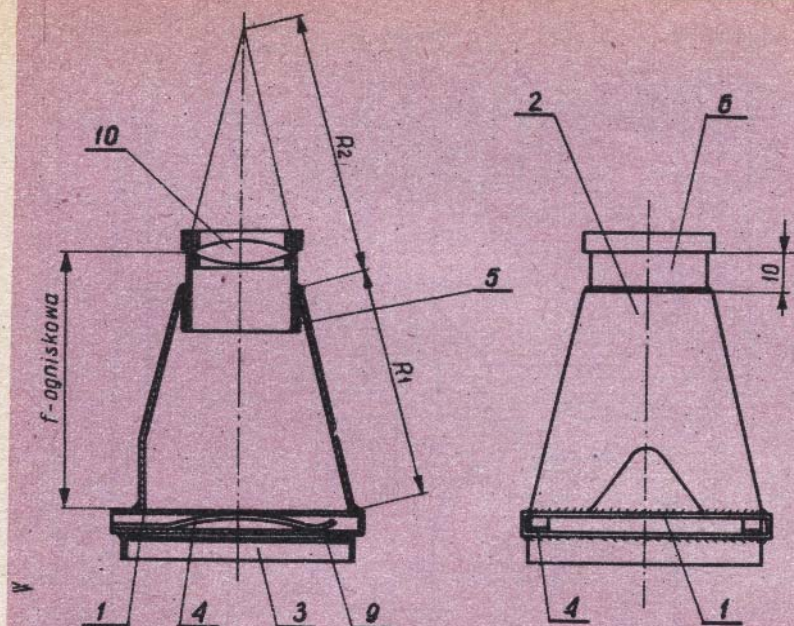
Tabela 3

K — film do oświetlenia sztucznego

T — film do oświetlenia dziennego

Wada	Przyczyna
Obraz blade, barwy słabe	Prześwietlenie
N światłach barwy słabe, reszta dobra	Przedmiot zbyt kontrastowy, prześwietlenie
W światłach barwy dobre, półcienie zbyt ciemne, cienie bez szczegółów	Przedmiot zbyt kontrastowy, niedoświetlenie
Zadymienie purpurą	Fotografowano na filmie T, mimo pozornie jasnego oświetlenia, zbyt rano lub zbyt późno wieczorem
Zadymienie niebieskawe	Film T — oświetlenie tylko niebieskim światłem nieba
Cienie niebieskie	Film K — użyty przy świetle dziennym
Zadymienie zielone	Film K — użyty przy zbyt silnej lampie błyskowej
	Film T — cienie oświetlone tylko przez niebo
	Film T — osoby lub przedmioty fotografowane znajdowały się blisko drzew lub pod drzewami
Pola klatki w różnych tonach: niebieskawym i oranżowym	Film T — fotografowano przy świetle mieszanym

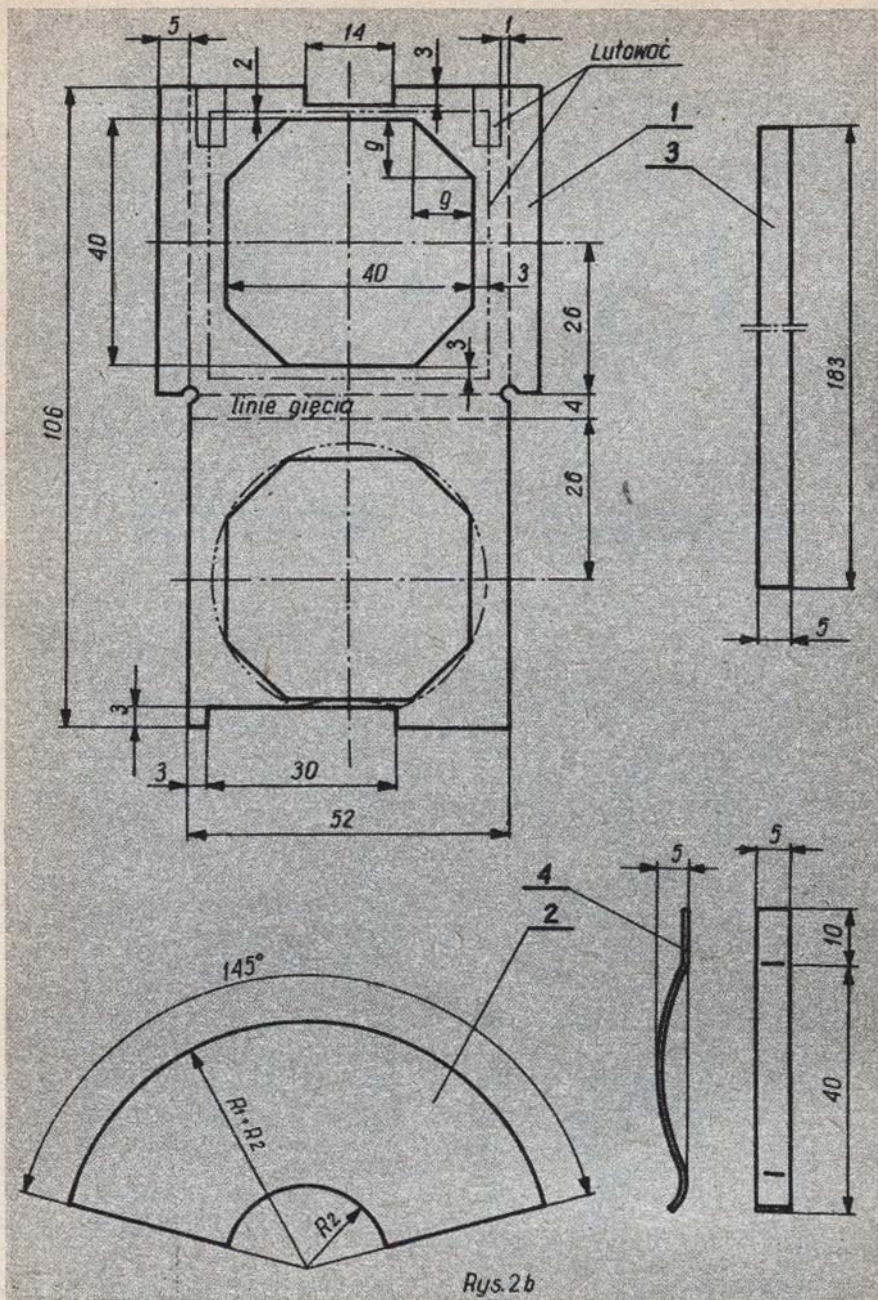

Nr	Szt.	Materiał
1	1	Błacha stalowa g-Q5
2	1	— " —
3	1	— " —
4	2	— " —
5	1	— " —
6	1	Rurka, preszpan
7	1	— " —
8	2	— " —
9	1	Kalka techniczna 43-44
10	1	Soczewka

Uwaga. Rys. od części Nr 5 wzwyż nie podano bo zależne są od „f” i średnicy soczewki

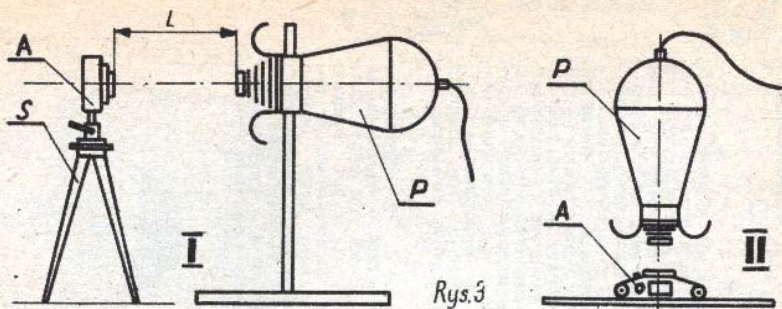
Rys. 2a

Rys. 2b

Rys. 3. Powielanie diapozytywów aparatem zwykłym (I) i lustrzanką (II)

zaświetlania filmu. Żeby ułatwić posługiwanie się lampą, należy zaopatrzyć ją w sznur długości 3 m. Zawieszamy rozwinięty film i równomiernie naświetlamy go po obu stronach, pamiętając, aby odległość lampy od filmu nie była mniejsza niż 75 cm.

Zaleca się po 2 operacji przepłukanie filmu w „Filponie“ (stosunek „Filpon” — woda, jak 1:300, płukać 3 minuty), co gwarantuje bardziej równomierne zaświetlenie. Jeżeli już mamy „Filpon”, to tę samą operację można powtórzyć po końcowym płukaniu.

Wywołany film zawieszamy do suszenia w takim miejscu, gdzie nie ulegnie zakurzeniu.

Po wysuszeniu filmu nie zwijamy, lecz przecinamy go co 6 klatki i wkładamy do filmoteki lub do książki.

Wady, jakie mogą się zdarzyć przy obróbce filmu „Agfacolor” odwracalnego, podaje tabela 3.

★

Oprawianie poszczególnych klatek w ramki pokazane jest na rys. 1.

Oprawione klatki przechowujemy w pudełku, chroniąc je przed zakurzeniem. W lewym górnym rogu opisujemy oprawione zdjęcie. Zabrudzone klatki czyszcimy watą.

Urządzenie do oglądania przezroczysto przedstawia rys. 2 i 2a. Szkło powiększające użyte do lupki powinno mieć ogniskową około 50 mm.

Obrazy z oprawionych klatek możemy rzucać na ścianę za pomocą rzutnika dla dzieci „Bajka”, dokonawszy w nim uprzednio drobnych przeróbek.

Jeżeli chcemy powielić jakąś klatkę lub wybrać którąś osobę ze sfotografowanej grupy, klatkę tę zakładamy do powiększalnika i rzutujemy w kierunku aparatu (wykręcić obiektyw), jak to pokazano na rys. 3. Przy powielaniu używamy filmu do oświetlenia sztucznego (symbol — lampka w górnym lewym rogu na opakowaniu). Wygodniej przy tym jest posługiwać się lustrzanką.

Świetne wyniki otrzymuje się przy fotografowaniu aparatem stereoskopowym „Belcascope“ (2-obiektywowym). Otrzymane zdjęcia oglądamy przez okulary „Belplasca“ (aparat i okulary są do nabycia w sklepach Foto-Optyki, gorzej natomiast jest z nabyciem rzutników do zdjęć stereoskopowych).

★

Tyle o barwnej fotografii diapozytywowej. Podaliśmy tu tylko garść najważniejszych wskazówek, podobnie jak przed półtora rokiem, w nrze 12(149) „M.T.” z grudnia 1960 r., zapoznaliśmy Was z grubsza z techniką wykonywania kolorowych odbitek pozytywowych. Wszystkich, którzy zechcą bliżej zająć się techniką fotografii barwnej, odsyłamy do książki (m. in. do wydanej przez WAF książki: W. Schultze — „Fotografia barwna i film barwny”).